

Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi

MAKALE

www.hssj.artuklu.edu.tr

Anahtar Kelimeler:

1. Değer
2. Toplumsal Değer
3. Örgütsel Değer
4. İlkokul
5. Örgüt

İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel ve Toplumsal Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerleri Kazandırması ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Ahmet AKBABA¹, Ferdi SOYCAN²

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilkokul yöneticilerinin okullarını örgütsel ve toplumsal değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Yönetici ve Öğretmen Görüş Ölçeği” kullanılmıştır. Evren olarak Van il merkezindeki 79 ilkokul, örneklemini ise kura yöntemiyle seçilen 25 ilkokuldaki 250 öğretmen oluşturmuştur. Elde edilen veriler SPSS programıyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenler; yöneticilerin, başarı, yönetim etiğine uyma, özgüven, işe bağlılık, olgunluk ve demokrasi ilkelerini olumlu yönde uyguladıkları, erkek öğretmenlerin; yöneticilerin laiklik, özsaygı ve uyum gibi ilkelerin uygulanmasına kadın öğretmenlere oranla daha olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin, kendi bireysel değerlerinin, çalıştıkları okulun değerleriyle uyum içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

GİRİŞ

Eğitme ve eğitilme süreci, insanoğlunun yeryüzündeki var oluşuyla veya çocuğun ana rahmine düştüğü andan itibaren başlar. İnsanlık kadar eski olan eğitim, bilim olarak oldukça yenidir. Eğitimin, politik, sosyal, kültürel ve bireysel gibi oldukça çok boyutları vardır. Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir öğrenme ve davranış kazanma süreci olarak ifade edilebilir. Eğitim, geniş bir alanı kapsadığından değişik tanımlarının yapılması doğaldır. Eğitime, bireylerin

toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanması diğer bir ifadeyle kültürlenmesi sürecidir de diyebiliriz.

Eğitim, yetiştirmek istediği kişilerin en iyi donanıma sahip olmasını istemenin yanında bireylerin en iyi karaktere ve bilince de sahip olmasını gerektirir. Türk milli eğitim politikalarında da hedef olarak belirtilen; toplumun ihtiyacı olan bilinçli, kültürlü, değerlerine sahip, özellikle Türk milli eğitiminin amaçlarında

¹Yrd. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi ve Planlaması Anabilim Dalı, Van-Türkiye, ahmetakbaba13@gmail.com

²Eğitim Yönetimi Teftişi ve Planlaması Yüksek Lisans Öğrencisi, ferdisoycan@hotmail.com

vurgulanan hedeflere ulaşmada ve yurttaşları bu doğrultuda yetiştirme konusunda eğitim sistemimize önemli görevler düşmektedir (Ulusoy, 2007). Bu doğrultuda, eğitimin amacı, toplumun mutluluğunu sağlamaya çalışan ön yargılı olmayan, erdemli ve evrensel değerlere inanan bireyler yetiştirmektir.

Eğitim tarihi, eğitimin kültürden ayrı olarak düşünülmemeyeceğini ortaya koymaktadır. Eğitim ve kültür birbirini şekillendirmektedir. Okulun görevi birikmiş kültür muhtevasını, genç kuşaklara geçirmek veya sosyal veraseti devam ettirmek olarak görülebilir (Varış, 1988, s.83).

İnsanoğlu soyunu devam ettirirken çocuklarına eğitim yoluyla bildiklerini aktarabilen dünyadaki tek canlıdır. İnsanın bir sonraki kuşağa aktardığı mirasın tümüne kültür adı verilmektedir. İnsan, deneyimlerini, bilgileri, düşüncelerini, inançlarını... vb. çeşitli yollarla diğer insanlara aktarır. Bu aktarma etkinliğinde en önemli payı eğitim ve öğretim almaktadır (Çüçen, 2001, s. 367). Eğitimin en önemli unsuru ise kültürdür.

Kültür; bir insan grubunun yaptığı, ortaya çıkardığı her şey olarak kabul edilir. İnsan topluluğunun ortak olarak ortaya çıkardığı ve benimsediği maddi kültür; (çanak-çömlek, han, hamam) ile ortak davranış kalıpları olan manevi kültür (gelenek, görenek, adalet, ahlak, hukuk, dil, din, eğitim vb.) bir toplumun hayatına şekil veren en önemli faktördür. Yaşlı ve tecrübeli kuşaklar yeni kuşakları eğiterek, onlara toplumun kültürünü benimsetirler. Böylece her toplumun kültürü, toplumsal kalıtım yoluyla kuşaktan kuşağa geçip üst üste eklenerek devam eder (Altay, 1971, s. 23).

İnsanlar biyolojik bir organizma olmanın ötesinde aynı zamanda içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür. İnsan davranışlarının büyük kısmı öğrenilmiş davranışlardır. Kişiler başkalarıyla olan ilişkileri aracılığıyla toplumda geçerli olan değer, kural ve normları, tutumları, alışkanlıkları ve becerileri öğrenir (İçli, 2005, s.117). Eğitim değerler üzerinden yapılan bir olgudur. Değer kavramı valare kökünden türetilmiştir. Değer tanımlarında değerlerle bağlantısı en sık vurgulanan kavramlar, inanç ve eğilimler, normatif standartlar ve amaçlardır (Mehmetoğlu, 2006).

Değer eğitimi, Aristoteles'in tabiriyle, kişilere 'insanın işini' yapabilecek duruma gelmeleri için yardımcı olmak; insana özgü diğer bütün etkinlikleri amaçlarına uygun gerçekleştirebilecek duruma gelmelerine yardımcı olmaktır. Bu şekilde değer eğitimi ele aldığımızda değerlerin genel özelliklerini aşağıdaki gibi sistematize edebiliriz (Gökçe, 1994).

Sosyo-kültürel bir değer, temelde seçici oryantasyonun standardıdır. Bu süreçte değer, bilinçli ve amaçlı

davranışın genel kriteridir. Bir başka deyişle değer, eylemlerde bulunan bir kişinin kabul edilebilir arzu ve istekleri için bir referans noktası olarak görevini yerine getirir. Değerler bir kültür içinde şekillenir ve aynı zamanda kültür üzerinde yönlendirici olarak etki etmektedir. Bunu başka bir şekilde ifade edecek olursak; bir kültürün gelişme süreci içinde değerler bir şekil almaktadır.

Değerler insanlarla özdeşleşmiştir. Sosyalleşme sürecinde değerler kişiler tarafından öğrenilmekte ve üstlenilmektedir. Kısacası, kişinin şahsiyet yapısına entegre olmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak değerler kişinin şahsiyetinin bir parçası olarak görülmektedir.

Değerler bireyin hem zihinsel hem de duygusal yönünü yansıtan ifadelerdir. Özellikleri yukarıda verilen sosyal değerler belli sosyal sonuçlara yol açarlar. Bu sosyal sonuçlar literatürde değerlerin işlevleri olarak adlandırılmaktadır. Bu işlevler aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir (Fichter, 1990):

Değerler bireylerin sosyal statülerinin belirlenmesinde birer araç olarak kullanılırken rollerin seçiminde ve gerçekleşmesinde rehberlik ederler. Değerler kişilerin dikkatini yararlı ve önemli olarak görülen maddi kültür nesneleri üzerinde yoğunlaştırır. Her toplumdaki ideal düşünme ve davranma yolları, değerler tarafından gösterilir. Böylece kişiler hareket ve düşüncelerini en iyi hangi yolda gösterebileceklerini kavrayabilirler. Değerler sosyal kontrol ve baskının araçlarıdır. Ayrıca değerler onaylanmayan davranışları engeller ve sosyal ihlallerden kaynaklanan utanma ve suçluluk duygularının kolaylıkla anlaşılabilmesini sağlarlar. Değerler dayanışma aracı olarak da işlevde bulunurlar. Toplum tarafından kabul görmüş ortak değerlerde sosyal dayanışmayı yaratan ve sürekli kılan önemli faktörlerdendir.

İnsanların sahip olduğu değerler onların yaşam tarzlarını, hayata bakış açılarını belirler. İnsanlar inançları ve idealleri doğrultusunda, değerlerine sahip çıkarlar. Çocuklar değerleri ilk olarak ailelerinden, sonra medya, akran grupları ve diğer kurumlardan öğrenirler. Çocuğun ilk toplumsal çevresini oluşturan aile çocuk için, beslenme, korunma, diğer fiziksel gereksinimleri, sevgi ve güven gibi duygusal gereksinimleri karşılayan bir mekanizmadır (Başal, 2003). Yetişkinler, çocuklara daima uygun bir dille doğru, tutarlı ve yararlı bilgiler verirler. Büyükler, çocukları için, ahlâki konularda iyi model olacak bir hayat yaşamaya gayret göstermelidir. Çünkü çocuklar sözlü telkinlerden ziyade gördüklerini taklit etme eğilimindedirler.

Çocuklar, içinde yaşadığımız toplumun bir ferdi olarak düşünülmesi ve düşündüklerini uygulayabilen bir fert haline gelmelerine yardımcı olunmalıdır. Çocuklar bedensel bakımdan bir bütün olduğu gibi ruhsal, düşünsel ve ahlaki olarak da bir bütünlük içindedir. Çocuğa verilecek eğitimin de bu yönde olması gerekmektedir (Dewey, 1995, s.57). Bu süreçte okulun iki önemli rolü bulunmaktadır. Bunların birincisi toplumda o anda geçerli bulunan değerlerin yapılandırılması ve desteklenmesi, ikincisi ise bu değerleri kullanmaları için öğrencilere yardımcı olunmasıdır (Halstead ve Taylor, 2000).

Kasım 2006’da düzenlenen “17. Milli Eğitim Şurası”nda “Eğitim politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında kurumlar arası eş güdüm ve iş birliği sağlanması, kısa vadeli politik ve ideolojik tutumlar yerine, ulusal ve evrensel temel değerlerin dikkate alınması” kararı alınmıştır. Değişen eğitim programlarına bakıldığı zaman değer kavramı üzerinde ne kadar çok durulduğu göze çarpmaktadır.

Öğrencilere değer kazandırmak isteyen öğretmenler, bu değerlere model oluşturmalıdır. Eğitim uygulamalarında ve değerlerin gelişimiyle ilgilenirken, öğretmenler bilişsel stratejiler ve eleştirel düşünme için gerekli stratejiler üzerinde odaklanırlar. Öğretmenler sınıfta değerlerin aktarımında hem katılımcı hem de rehber olarak rol oynarlar (Veugelers, 2000, s. 4). Her öğretmen açık olsun veya olmasın değer ve ahlak öğretir ve bundan kaçınmak imkânsızdır (Akbaş, 2004, s. 55).

Değerlerin okullarda öğretilmesi hangi değerlerin daha önemli olduğunu belirlemeye yönelik araştırmada, araştırmaya katılanlar, çok önemliden daha az önemliye doğru sıralama yapmışlardır. Sorumluluk, dürüstlük, iyi vatandaş, saygı, işbirliği, hoşgörü, şeref, faydalı olma, iç disiplin, şefkat, adâlet, doğruluk, hedef koyabilme, diğer insanlara hizmet, sebat, seçme özgürlüğü, inançlı olma, cömertlik, bireysel haklar ve cesaret... Araştırmaya katılanlar sorumluluk sahibi olma, dürüst olma, iyi vatandaş olma ve saygılı olma değerlerine çok önem vermektedir. Cesaretli olma, bireysel haklar, cömert olma ve inançlı olma gibi değerler daha az önemli görülmüştür (Wood ve Roach, Akt. Akbaş, 2004). Toplum belli davranış ve hareketleri genel olarak onaylar veya onaylamazsa bu, o hareketin doğru veya yanlış, uygun veya uygunsuz olduğunu gösterir. Bu onaylamalar davranışından dolayı kişiye toplumun verdiği ödül veya cezalar kişilerin davranışlarını değerlendirme tarzlarıyla yakından bağlıdır. Değerler sistemi kişilerden neyin istenildiğini, kişilere neyin yasaklandığını; neyin ödüllendirilip neyin cezalandırıldığını da belirler (Fichter, 2004, s.171). Değerler eğitiminin en önemli ve vazgeçilmez unsurları;

aile, çevre ve okuldur. Ailede öğretilen değerler, çevre ve okulda öğretilen değerler ile birbirini tamamlayıcı nitelikte olmalıdır.

Problem Durumu

Değerler toplumları ayakta tutan önemli duygu ve davranışlardır. Değerler daha ziyade okulda ders müfredatı, konuları ve malzemeleri aracılığıyla kazandırılır. Okulda yürütülecek olan faaliyetler planlanırken ve değerlerin kazandırılması sürecinde; okul, öğretmen ve ailelerin etkin bir şekilde rol almaları sağlanmalıdır.

Okul, değerler üzerine inşa edilmiş bir yaşama ve öğrenme alanıdır. Aynı zamanda bu özelliği ile sosyo-kültürel hayat için değer aktarımı ve üretimi noktasında da merkezî bir yere sahiptir. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğitimin yapıldığı okullarda değerler eğitimi, eğitimin ve etğin çok yönlü iletişimi ile mümkün olur (Carbone, 1991).

Eğitim yöneticisi, okulun ihtiyaçlarının ve değer eğitimi programlarının planlama ve uygulanmasında tüm çalışanların desteklerini sağlamalıdır.

Okullarda yapılan değer eğitimi uygulamalarının merkezi yöneticidir. Bu nedenle değişimin öncüsü olan yöneticilerin sahip olacağı vizyon, kurumu dönüştürecek ve geliştirecek faaliyetleri içerecek genişlikte olmalıdır. Zira okul kültürünün bir metodoloji bütününde yapılan uygulamalar ve bunun sonucunda ortaya çıkan değişimle etkilendiği değer eğitimi teorisyenleri ile liderlik teorisyenleri tarafından kabul edilmektedir (Lickona, 1991).

Bu araştırmada; okul yöneticilerinin okullarını örgütsel ve toplumsal değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi sıkıntılarının tespiti ve azaltılması, için ilgililere önerilerde bulunmak temel problem olarak belirlenmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı Van ili merkez ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel ve toplumsal değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre, okul yöneticileri örgütsel ve toplumsal değerleri ne oranda dikkate almaktadırlar?
2. İlkokullarda görev yapan okul yöneticilerin okullarını örgütsel ve toplumsal değerlere göre

yönetmesi ile ilgili olarak ilkökul öğretmenlerinin görüşleri arasında;

Cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna, mesleki kıdeme ve görev yapılan bölgeye göre fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel olarak tasarlanmış olup, tarama modeli kullanılarak çalışma yapılmıştır. Tarama modelleri geçmişte var olan veya hala devam eden bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2008, s. 77).

Evren ve Örneklem

Hedef evren olarak Van ili tespit edilmiştir. Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgiye göre, 2015–2016 öğretim yılı itibariyle, Van ili merkezindeki okullar coğrafi konumlarına göre beş bölgeye ayrılmıştır. Bölgelerde toplam 79 ilkökul, bulunmaktadır. Ancak bu okullarının tümüne ulaşmak zaman ve maliyet bakımından mümkün olmadığından, Van il merkezinde bulunan bölgelerden kura yöntemiyle seçilen 25 okul örneklem olarak alınmış bu okullardaki seçkisiz yöntemle seçilen 250 öğretmenlik çalışma grubuna ulaşılarak ölçek uygulanmıştır. Van'a bağlı merkez köy ve ilçe okulları kapsam dışı tutulmuştur.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Yönetici ve öğretmen görüş ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesinde öncelikle ilgili alan yazın taranmış, madde havuzu oluşturulmuş ve bu havuzdan seçilen maddeler ile oluşturulan taslak form “Eğitim Bilimleri Bölümü”ndeki değişik alanlarda, en az doktora derecesine sahip dört öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar aracı hem dil ve ifade, hem de kapsam yönünden incelemişler ve gelen öneriler doğrultusunda araca son şekli verilmiştir. Ölçekte yer alan sorular çalışma grubu içerisinde yer almayan bir ilkökuldaki 15 öğretmene uygulanmıştır. Uygulamada herhangi bir sorun yaşanmadığı ve seçilen yöntemin araştırma amacımıza uygunluğu ortaya çıkmıştır. Nicel araştırmalarda güvenilirlikten çok yöntemin araştırma amacı ile uygunluğu dikkate alınması gerektiği ileri sürülmektedir (Kümbetoğlu, 2005).

Beşli likert tipi yanıtlama (1: Hiç Katılmıyorum, 2: Az Katılıyorum, 3: Orta Derecede Katılıyorum, 4: Çok Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum) formatına sahip ve toplam 25 maddeden oluşan “İlkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeği” ile “İlkokullarda görev

yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve kazanımlar ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeği” araç, kapsam geçerliğine ilişkin görüşlerin elde edilmesinin ardından 250 öğretmenden oluşan çalışma grubuna uygulanmış ve Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve bulgular Tablo 4 ve 11’de verilmiş; Sonuçlara göre, ölçeğin Bartlett testine ilişkin “Ki-kare” değerinin $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı olduğu, ölçeğin “Cronbach Alfa Katsayı” değerinin 0,943 olduğu ortaya çıkmıştır.

Veri Analizinde Kullanılan Yöntemler

Çalışma kapsamında toplanan verilerin analizinde 6 farklı istatistiksel analiz uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler likert tipi beşli değerlendirme şeklinde hazırlanmış olup aralık sınırlarının hesaplanması aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeklerin Aralık Sınırlarının Hesaplanması

Seçenek sayısı = 5
Aralık sayısı = $5 - 1 = 4$
Aralık katsayısı = $4 / 5 = 0,80$

Ortalama karşılaştırmalarına esas olmak üzere aralık sınırları ve anlamları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Aritmetik Ortalama Aralıkları ve Anlamları

Aralık sınırı	Anlamı
1.00 – 1.80	Hiç Katılmıyorum
1.81 – 2.60	Az Katılıyorum
2.61 – 3.40	Orta Derecede Katılıyorum
3.41 – 4.20	Çok Katılıyorum
4.21 – 5.00	Tamamen Katılıyorum

Bu analizler bilgisayarda SPSS for Windows 18.00 lisanslı istatistik paket programı ile yapılmıştır. Bu analizler: Faktör analizi, bireysel ve örgütsel değerlerin karşılaştırılmasında “t testi” ve “ki kare” test yöntemi uygulanmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce “Cronbach’s Alpha” ile güvenilirlik analizi yapılarak ölçek soruları arasındaki tutarlılık bilgisi elde edilmiştir. Faktör analizinde KMO ve Bartlett’s testleri uygulanarak örneklem yeterliliği ve örneklem büyüklüğü sonuçları elde edilmiş ve sorular arasındaki ilişki test edilmiş, “Screeplot Tekniği” ile optimal faktör sayısına karar verilmiştir. Gruplar arası ilişki olup olmadığını anlamak üzere ise ki kare test yöntemi uygulanmıştır. Veri çözümlenmeleri ise ölçek maddelerinin tamamı 7 faktör olarak boyutlandırılarak yapılmıştır.

BULGULAR*Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel ve Toplumsal Değerlere Göre Yönetmesi ve Değerleri Kazandırması İle İlgili Öğretmen Görüşleri*

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerini ortaya koyan veri analiz sonuçları yer almaktadır. Öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	122	51.20
	Erkek	128	48.80
Toplam		250	100.0
Mezun Olduğunuz Program	İlköğretim	4	1.6
	Eğitim Enstitüsü	5	2.0
	Eğitim Yüksek Okulu	2	0.8
	Eğitim Fakültesi	228	91.20
	Sertifika	1	0.4
Toplam	DİĞER	10	4.0
	DİĞER	250	100.0
Mesleki kıdem	\bar{X}	$=5.64$ s.s.= 4.75	
Yaşınız	\bar{X}	$=29,75$ s.s.= 5.38	

Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel ve Toplumsal Değerlere Göre Yönetmesi ve Değerleri Kazandırması İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Tablo 4. Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeğinin "Cronbach Alfa" Katsayısı

Madde No	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Madde Silinirse Ölçeğin Ortalaması	Madde Silinirse Ölçeğin Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Puan Korelasyonu	Madde Silinirse Ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı
1.	4,50	.837	122,04	147,27	.332	.874
2.	4,84	.484	121,70	152,34	.180	.876
3.	4,52	.803	122,02	150,69	.172	.877
4.	3,74	1.217	122,80	143,63	.330	.875
5.	4,46	.826	122,08	143,88	.512	.870
6.	4,36	.863	122,18	143,24	.520	.869
7.	4,54	.745	122,00	146,32	.436	.872
8.	4,64	.776	121,90	150,93	.168	.877
9.	3,83	1.369	122,70	141,71	.342	.876
10.	4,77	.672	121,77	147,90	.390	.873
11.	4,76	.564	121,77	148,49	.431	.872
12.	4,46	.850	122,08	142,38	.573	.868
13.	4,76	.618	121,77	147,85	.432	.872
14.	4,41	.842	122,12	141,91	.603	.868
15.	4,49	.842	122,05	142,87	.554	.869
16.	3,97	1.217	122,56	143,66	.328	.875
17.	3,68	1.203	122,86	141,13	.425	.872
18.	4,31	.977	122,22	139,82	.604	.867
19.	4,51	.861	122,02	143,36	.516	.870
20.	3,54	1.232	123,00	149,04	.139	.881
21.	4,53	.772	122,01	147,48	.355	.873
22.	4,61	.726	121,92	143,52	.614	.868
23.	4,53	.846	122,01	143,35	.526	.869
24.	4,04	1.076	122,49	142,80	.419	.872
25.	4,35	.907	122,19	144,37	.437	.871
26.	4,34	.850	122,20	143,10	.537	.869
27.	4,53	.761	122,00	142,48	.642	.867
28.	4,30	.897	122,24	141,24	.595	.868

29	4,23	1,007	122,30	144,75	.370	.873
ÖLÇEKİN	Aritmetik ortalama	Varyans	Standart sapma	Madde sayısı	Cronbach Alfa	
	4,36	.113	.336	29	.876	

Tablo 4 incelendiğinde ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin 20. maddesine ilişkin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyonu düşük olduğundan ve maddenin silinmesi halinde ölçeğin “Cronbach Alfa Katsayı” değerinin yükseldiği görülmektedir.

Bir korelasyon matrisinde, değişkenler arasındaki ilişki en az birkaç değişken için belli bir büyüklükte olmalıdır. Örneğin değişkenler arasındaki korelasyonlar 30’un altında ise bu değişkenlerden uygun faktör ya da

faktörlere ulaşmak pek olası değildir, Faktör analizinin kullanımı yeniden sorgulanmalıdır (Büyüköztürk, 2002). Bu bulgulara göre 20. maddenin ölçeğe katkısının düşük olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu madde ölçekten çıkarılmıştır.

İlkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin 20. maddesinin ölçekten atılması sonucu maddelerin iç tutarlılığının ve homojenliğinin bir göstergesi olarak “Cronbach Alfa Katsayı” değeri tekrar hesaplanmış ve bulgular tablo: 5’ te verilmiştir.

Tablo 5. Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeğinin 28 Maddelik Son Halinin “Cronbach Alfa” Katsayısı

Madde No	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Madde Silinirse Ölçeğin Ortalaması	Madde Silinirse Ölçeğin Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Puan Korelasyonu	Madde Silinirse Ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı
1.	4,50	.837	118,50	141,68	.334	.880
2.	4,84	.484	118,16	146,72	.178	.882
3.	4,52	.803	118,48	144,87	.182	.883
4.	3,74	1.217	119,26	138,49	.316	.882
5.	4,46	.826	118,54	138,32	.516	.876
6.	4,36	.863	118,64	137,67	.525	.875
7.	4,54	.745	118,46	140,66	.442	.877
8.	4,64	.776	118,36	144,90	.189	.882
9.	3,83	1.369	119,16	136,78	.324	.883
10.	4,77	.672	118,23	142,06	.407	.878
11.	4,76	.564	118,23	142,70	.447	.878
12.	4,46	.850	118,54	136,90	.573	.874
13.	4,76	.618	118,23	142,02	.450	.878
14.	4,41	.842	118,58	136,40	.606	.874
15.	4,49	.842	118,51	137,24	.562	.875
16.	3,97	1.217	119,02	138,47	.317	.882
17.	3,68	1.203	119,32	136,53	.393	.879
18.	4,31	.977	118,68	134,24	.611	.873
19.	4,51	.861	118,48	137,64	.527	.875
20.	4,53	.772	118,47	141,81	.361	.879
21.	4,61	.726	118,38	137,89	.623	.874
22.	4,53	.846	118,47	137,50	.545	.875
23.	4,04	1.076	118,95	137,55	.409	.878
24.	4,35	.907	118,65	138,88	.437	.877
25.	4,34	.850	118,66	137,51	.542	.875
26.	4,53	.761	118,46	136,86	.651	.873
27.	4,30	.897	118,70	135,65	.602	.873

28	4,23	1.007	118,76	139,37	.364	.879
ÖLÇEKİN	Aritmetik Ortalama	Varyans	Standart Sapma	Madde Sayısı	Cronbach Alfa	
	4,39	.91	.95	28	.881	

Tablo incelendiğinde ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin atılan maddeden sonra sorumlu bir maddenin olmadığı ve ölçeğin “Cronbach Alfa Katsayı” değerinin 0,881 olduğu görülmektedir. Bu 28 maddelik “İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Bireysel Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerleri Kazandırması İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği”nin faktör yapısını ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır.

Verilere faktör analizinin uygulanabilir olup-olmadığını anlamak amacıyla “Kaiser – Meyer – Olkin (KMO)” testi ve analiz edilecek değişkenler arasındaki ilişkilerin anlamlı ve sıfırdan farklı olup olmadığını anlamak amacıyla da “Bartlett” testi uygulanmış olup bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin Okul Yöneticilerinin Okullarını Bireysel Değerlere Göre Yönetmesi ve Kazanımlar ile İlgili Ölçeğinin KMO and Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO)		.857
Bartlett's Test of Sphericity	Ki-kare	2370,58
	S.d.	378
	p	.000

Tablo 6 incelendiğinde KMO katsayısının 0,857 olduğu görülmektedir. Bu değer 0,70’e eşit veya bu orandan büyük olması beklenir (Büyüköztürk, 2012, s. 126). Bu bulgu örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Yine tablodan “Bartlett” testine ilişkin Ki-kare değerinin $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu bulgu verilerin faktör analizi uygulanabilirliği olduğunu göstermektedir.

Yukarıdaki bulgulara dayanılarak 28 maddeden oluşan “İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Bireysel Değerlere Göre Yönetmesi ve bu Değerleri Kazandırması İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği”nin faktör yapısını ortaya koymak için « Principle Component » yöntemi kullanılmış ayrıca verileri daha iyi yorumlayabilmek ve birbirinden bağımsız gruplar oluşturabilmek için « Varimax döndürme » yöntemi uygulanmış, tüm maddelerin faktör yükü 0,30’un üstündedir. Bu bulgular ölçeğin yapı geçerliğinin uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği Maddelerin ve Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları

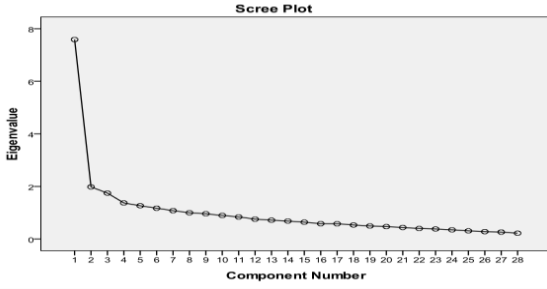
Bileşenler	Başlangıç Özdeğerleri			Yüklerin Kareler Toplamı			Döndürme Sonrası Yüklerin Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyansın %	Yığılmış %	Toplam	Varyansın %	Yığılmış %	Toplam	Varyansın %	Yığılmış %
1	7,588	27,099	27,099	7,588	27,099	27,099	3,056	10,916	10,916
2	1,982	7,079	34,177	1,982	7,079	34,177	2,989	10,673	21,589
3	1,746	6,235	40,412	1,746	6,235	40,412	2,702	9,651	31,241
4	1,372	4,899	45,311	1,372	4,899	45,311	2,326	8,307	39,548
5	1,267	4,524	49,835	1,267	4,524	49,835	1,797	6,416	45,964
6	1,172	4,186	54,020	1,172	4,186	54,020	1,738	6,206	52,170
7	1,079	3,852	57,873	1,079	3,852	57,873	1,597	5,703	57,873

Extraction Method: Principal Component Analizi

Tablo 7’ de görüldüğü gibi ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre

yönetmesi ve kazanımlar ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin faktör analizi sonrası toplam varyansın

% 58'ini açıklayan öz değeri 1.00'in üzerinde olan 7 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Maddelerin faktörlere dağılımı analitik olarak da "Scree Plot" tekniği ile incelenmiş ve grafik aşağıda verilmiştir.

Şekil 1. ScreePlot testi

Grafik incelendiğinde 7. faktörden sonra ani bir değişimin meydana gelmediği görülmektedir. Bu bulgulara dayanılarak veriler 7 faktörde toplanmış ve faktör yüklerine göre faktör dağılımını gösteren bilgi Tablo 8' de verilmiştir.

Tablo 8. Faktör Yüklerine Göre Faktör Dağılımını Gösteren Tablo

Döndürülmüş Bileşen Matrix							
	1.Bileşen	2.Bileşen	3.Bileşen	4.Bileşen	5.Bileşen	6.Bileşen	7.Bileşen
1.	.175	,030	,123	,217	-,072	,774	,077
2.	.269	,207	-,345	-,098	,176	,556	,084
3.	-,073	,139	,157	-,196	,136	,595	,078
4.	-,098	,129	,028	,463	,264	,129	,166
5.	.162	,644	,067	,188	,346	,013	-,107
6.	.149	,741	,211	,114	-,080	,082	,034
7.	.085	,446	,550	,186	-,080	,200	-,357
8.	.045	,505	,092	-,484	,144	,085	,114
9.	.235	,263	,024	,534	,066	-,365	-,046
10.	.772	,180	-,004	,068	,159	,031	-,131
11.	.764	,191	,133	-,095	-,017	,091	,113
12.	.393	,155	,317	,425	,156	-,020	,115
13.	.790	-,031	,222	,083	,065	,058	,082
14.	.288	,316	,279	,334	,171	,303	,092
15.	.278	,257	,571	,024	,281	-,056	,102
16.	.050	-,018	,196	,094	,096	,143	,652
17.	-,091	,217	,085	,572	,213	-,066	,245
18.	.371	,205	,245	,305	,465	,161	,054
19.	.232	,099	,556	-,070	,418	,081	,240
20.	.118	,039	,080	,143	,827	,072	-,030

21.	.439	,080	,552	,186	,201	,182	,101
22.	.305	,234	,403	,022	,195	,123	,262
23.	.128	,065	,266	,629	-,031	,046	,073
24.	.026	,122	,659	,274	-,085	,030	,161
25.	.229	,568	-,017	,234	,080	,161	,323
26.	.368	,392	,359	,096	,339	-,089	,265
27.	.026	,643	,289	,190	,052	,114	,291
28.	.048	,300	,073	,198	-,112	,048	,641

Faktör analizinde faktör yüklerinin 0,30 ve üzerinde olması kabul edilebilir bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2002, s. 124). Bu açıdan tüm maddelerin faktör yükü 0,30'un üstündedir. Bu bulgular ölçeğin yapı geçerliğinin uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo incelendiğinde 28 maddelik ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve kazanımlarla ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin "Dürüstlük", "Eşitlik" ve "İnsana Saygı" maddeleri 1. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Bireysel Etik*, "Başarılı Olmak", "Bilimsellik", "Demokrasi", "Yaratıcılık", "Yardımlaşma" ve "Yeterlilik" maddeleri 2. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Başarı* "Çalışkanlık", "İyilikseverlik", "Öz saygı", "Sorumluluk", "Tarafsızlık" ve "Uyum" maddeleri 3. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Yönetim Etiği* "Bağlılık", "Dindarlık", "Fedakârlık", "İşbirliği", "Otorite Sahibi Olmak" ve "Tutumluluk" maddeleri 4. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Öz güven*, "Öz denetim" ve "Sadakat" maddeleri 5. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *İşe Bağlılık*, "Açıklık", "Adalet" ve "Bağımsızlık" maddeleri 6. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Olgunluk*, "Laiklik" ve "Zevk Almak" maddeleri ise 7. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Demokratik* faktör isimleri verilmiştir.

Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 9. *Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı*

Ölçek Maddeleri	\bar{X}	S	Anlamı
1) Açıklık	4,50	.837	Tamamen Katılıyorum
2) Adalet	4,84	.484	Tamamen Katılıyorum
3) Bağımsızlık	4,52	.803	Tamamen Katılıyorum
4) Bağlılık	3,74	1,217	Çok Katılıyorum
5) Başarılı Olmak	4,46	.826	Tamamen Katılıyorum
6) Bilimsellik	4,36	.863	Tamamen Katılıyorum
7) Çalışkanlık	4,54	.745	Tamamen Katılıyorum
8) Demokrasi	4,64	.776	Tamamen Katılıyorum
9) Dindarlık	3,83	1,369	Çok Katılıyorum
10) Dürüstlük	4,77	.672	Tamamen Katılıyorum
11) Eşitlik	4,76	.564	Tamamen Katılıyorum
12) Fedakârlık	4,46	.850	Tamamen Katılıyorum
13) İnsana Saygı	4,76	.618	Tamamen Katılıyorum
14) İş birliği	4,41	.842	Tamamen Katılıyorum
15) İyilikseverlik	4,49	.842	Tamamen Katılıyorum
16) Laiklik	3,97	1,217	Çok Katılıyorum
17) Otorite Sahibi Olmak	3,68	1,203	Çok Katılıyorum
18) Özdenetim	4,31	.977	Tamamen Katılıyorum
19) Özsaygı	4,51	.861	Tamamen Katılıyorum
20) Sadakat	4,53	.772	Tamamen Katılıyorum
21) Sorumluluk	4,61	.726	Tamamen Katılıyorum
22) Tarafsızlık	4,53	.846	Tamamen Katılıyorum

23) Tutumluluk	4,04	1.076	Çok Katılıyorum
24) Uyum	4,35	.907	Tamamen Katılıyorum
25) Yaratıcılık	4,34	.850	Tamamen Katılıyorum
26) Yardımlaşma	4,53	.761	Tamamen Katılıyorum
27) Yeterlilik	4,30	.897	Tamamen Katılıyorum
28) Zevk Almak	4,23	1.007	Tamamen Katılıyorum

Tablo incelendiğinde öğretmenler tarafından “Bağlılık”, “Dindarlık”, “Laiklik”, “Otorite Sahibi Olmak”, “Tutumluluk” sorularına ise “Çok Katılıyorum” diğer tüm sorulara ise *Tamamen Katılıyorum* yanıtı verilmiştir.

Yöneticilerin okulları değerlere göre yönetme ve bu değerleri kazandırma ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerin kazanımı ile ilgili görüşler arasında ilişki olup olmadığını anlamak amacıyla ki kare testi uygulanmış, sonuçta erkek öğretmenler kadın öğretmenlere oranla okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesine daha olumlu baktığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 10. *Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeğinin Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Analiz*

Ölçek Maddeleri	Değer	S.d	P
1) Açıklık	8,506	4	.075
2) Adalet	1,951	4	.583
3) Bağımsızlık	5,009	4	.286
4) Bağlılık	1,983	4	.739
5) Başarılı Olmak	,920	4	.922
6) Bilimsellik	,550	4	.968
7) Çalışkanlık	,467	4	.977
8) Demokrasi	4,777	4	.311
9) Dindarlık	3,111	4	.539
10) Dürüstlük	7,252	4	.123
11) Eşitlik	3,448	4	.486
12) Fedakârlık	6,520	4	.164
13) İnsana Saygı	6,858	4	.077
14) İş birliği	7,914	4	.095
15) İyilikseverlik	2,215	4	.696

16) Laiklik	10,551	4	.032
17) Otorite Sahibi Olmak	7,661	4	.107
18) Özdenetim	3,373	4	.497
19) Özsaygı	12,240	4	.016
20) Sadakat	7,337	4	.119
21) Sorumluluk	6,791	4	.147
22) Tarafsızlık	3,829	4	.430
23) Tutumluluk	1,104	4	.894
24) Uyum	11,181	4	.025
25) Yaratıcılık	2,654	4	.617

26) Yardımlaşma	9,496	4	.051
27) Yeterlilik	2,612	4	.625
28) Zevk Almak	3,365	4	.499

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerinin kazanımları ile ilgili ölçeğin “Laiklik”, “Öz saygı” ve “Uyum” maddelerine ilişkin $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı iken diğer maddeler $p > 0.05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. İlişki bulunulan sorulara dair ilişkinin nasıl olduğunu anlamak üzere aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur.

“Laiklik” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: 9/A

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	14(%11,50)	7(%5,70)	25(%20,50)	29(%23,80)	47(%38,50)	122(%100)
Erkek	4(%3,10)	5(%3,90)	19(%14,80)	32(%25,0)	68(%53,10)	128(%100)
Toplam	18(%7,20)	12(%4,80)	44(%17,60)	61(%24,40)	115(%46,0)	250(%100)

“Öz saygı” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: 9/B

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	3(%2,50)	3(%2,50)	10(%8,20)	35(%28,70)	71(%58,20)	122(%100)
Erkek	1(%0,80)	4(%3,10)	6(%4,70)	18(%14,10)	99(%77,30)	128(%100)
Toplam	4(%1,60)	7(%2,80)	16(%6,40)	53(%21,20)	170(%68,0)	250(%100)

“Uyum” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: 9/C

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	0(%0,0)	8(%6,60)	12(%9,80)	34(%27,90)	68(%55,70)	122(%100)
Erkek	4(%3,10)	2(%1,60)	8(%6,30)	43(%33,60)	71(%55,50)	128(%100)
Toplam	4(%1,60)	10(%4,0)	20(%8,0)	77(%30,80)	139(%55,60)	250(%100)

Tablolar incelendiğinde erkek öğretmenler kadın öğretmenlere oranla ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerin kazanımı ile ilgili ölçeğin ilişki bulunulan sorularına yönelik daha olumlu görüşler ortaya koymuşlardır.

Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin mezun olduğu programa göre ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını bireysel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerin kazanımı ile ilgili görüşler arasında ilişki olup olmadığını anlamak amacıyla ki kare testi uygulanmıştır. Öğretmenlerin sorulara daha ziyade gözlem ve deneye dayalı kanaatlerini ön plana çıkararak mezun olunan programlara uygun olmayan cevaplar verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Programa Göre Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Kazandırma ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	N	Ki Kare Değeri	S.d.	p		N	Ki Kare Değeri	S.d.	p		
S1	İlköğretim	4	16,656	20	0,675	S15	İlköğretim	4	15,156	20	0,767
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y. O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S2	İlköğretim	4	3,083	20	1	S16	İlköğretim	4	16,144	20	0,708
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S3	İlköğretim	3	11,549	20	0,931	S17	İlköğretim	4	20,325	20	0,438
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S4	İlköğretim	4	20,842	20	0,406	S18	İlköğretim	4	13,89	20	0,836
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S5	İlköğretim	4	7,462	20	0,995	S19	İlköğretim	4	10,695	20	0,954
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S6	İlköğretim	4	17,016	20	0,652	S20	İlköğretim	4	20,402	20	0,433
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S7	İlköğretim	4	5,076	20	1	S21	İlköğretim	4	15,432	20	0,751
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S8	İlköğretim	4				S22	İlköğretim	4			
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			

	Eğitim Fakültesi	228	14,113	20	0,825	Eğitim Fakültesi	228	9,232	20	0,98	
	Sertifika	1				Sertifika	1				
	Diğer	10				Diğer	10				
	Total	250				Total	250				
	İlköğretim	4				İlköğretim	4				
	Eğitim Enstitüsü	5				Eğitim Enstitüsü	5				
	Eğitim Y.O.	2				Eğitim Y.O.	2				
S9	Eğitim Fakültesi	228	19,534	20	0,487	S22	Eğitim Fakültesi	228	16,769	20	0,668
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4				İlköğretim	4				
	Eğitim Enstitüsü	5				Eğitim Enstitüsü	5				
	Eğitim Y.O.	2				Eğitim Y.O.	2				
S10	Eğitim Fakültesi	228	6,26	20	0,998	S22	Eğitim Fakültesi	228	20,116	20	0,451
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4				İlköğretim	4				
	Eğitim Enstitüsü	5				Eğitim Enstitüsü	5				
	Eğitim Y.O.	2				Eğitim Y.O.	2				
S11	Eğitim Fakültesi	228	14,662	20	0,795	S23	Eğitim Fakültesi	228	20,798	20	0,409
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4				İlköğretim	4				
	Eğitim Enstitüsü	5				Eğitim Enstitüsü	5				
	Eğitim Y.O.	2				Eğitim Y.O.	2				
S12	Eğitim Fakültesi	228	15,756	20	0,732	S24	Eğitim Fakültesi	228	19,904	20	0,464
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4				İlköğretim	4				
	Eğitim Enstitüsü	5				Eğitim Enstitüsü	5				
	Eğitim Y.O.	2				Eğitim Y.O.	2				
S13	Eğitim Fakültesi	228	9,089	20	0,873	S25	Eğitim Fakültesi	228	29,916	20	0,071
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4				İlköğretim	4				
	Eğitim Enstitüsü	5				Eğitim Enstitüsü	5				
	Eğitim Y.O.	2				Eğitim Y.O.	2				
S12	Eğitim Fakültesi	228	17,17	20	0,642	S26	Eğitim Fakültesi	228	23,799	20	0,251
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin mezun olduğu programa göre bireysel olarak ölçek maddelerine verdikleri yanıtlara ilişkin $p > 0.05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bir başka deyişle öğretmenlerin sorulara vermiş olduğu cevaplar mezun olunan programdan bağımsızdır.

İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel ve Bireysel Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerleri Kazandırması İle İlgili Öğretmen Görüşleri

İlkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri

ölçeğinin maddelerinin iç tutarlılığının ve homojenliğinin bir göstergesi olarak “Cronbach Alfa”

katsayısı hesaplanmış ve bulgular Tablo 12’ de verilmiştir.

Tablo 12. İlkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin “Cronbach Alfa” katsayısı

Madde No	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Madde Silinirse Ölçeğin Ortalaması	Madde Silinirse Ölçeğin Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Puan Korelasyonu	Madde Silinirse Ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı
1.	4,38	,987	118,16	359,720	.593	.941
2.	4,45	1,010	118,09	355,751	.686	.940
3.	4,20	1,127	118,34	356,362	.594	.941
4.	3,87	1,212	118,67	365,339	.347	.944
5.	4,39	,952	118,15	357,564	.679	.940
6.	4,41	,950	118,13	358,417	.656	.940
7.	4,44	,849	118,10	361,756	.633	.941
8.	4,30	1,153	118,24	356,944	.566	.941
9.	3,40	1,434	119,14	369,971	.197	.947
10.	4,44	1,005	118,10	360,192	.569	.941
11.	4,43	1,070	118,11	352,863	.719	.940
12.	4,32	,999	118,22	354,397	.732	.940
13.	4,46	,969	118,08	354,575	.750	.939
14.	4,33	1,056	118,21	352,149	.748	.939
15.	4,25	1,092	118,29	354,391	.664	.940
16.	3,82	1,306	118,72	359,504	.438	.943
17.	3,84	1,228	118,70	362,926	.395	.943
18.	4,25	1,059	118,29	353,756	.704	.940
19.	4,30	1,027	118,24	359,396	.577	.941
20.	3,70	1,275	118,84	373,610	.156	.946
21.	4,25	1,051	118,29	358,358	.589	.941
22.	4,47	,901	118,07	359,036	.675	.940
23.	4,31	1,107	118,23	352,219	.709	.940
24.	4,16	1,070	118,38	358,535	.573	.941
25.	4,28	1,087	118,26	353,464	.692	.940
26.	4,29	1,078	118,25	352,768	.716	.940
27.	4,42	,975	118,12	354,519	.747	.939
28.	4,27	1,074	118,27	351,476	.752	.939
29.	4,12	1,237	118,42	352,886	.613	.941
Ölçeğin	Aritmetik ortalama	Varyans	Standart sapma	Madde sayısı	Cronbach Alfa	
	4,22	.68	.82	29	.943	

Tablo 12 incelendiğinde ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerleri kazandırması ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyonu çok düşük olan herhangi bir maddenin olmadığı ve ölçeğin “Cronbach Alfa Katsayı” değerinin 0,943 olduğu görülmektedir.

Bu 29 maddelik “İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerleri Kazandırması İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği”nin faktör yapısını ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır.

Tablo 13. Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel Değerlere Göre Yönetmesi ve Kazanımlar ile İlgili Ölçeğinin KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO)		.936
Bartlett's Test of Sphericity	Ki-kare	4.164,77
	S.d.	406
	P.000	

Tablo 13 incelendiğinde KMO katsayısının 0,936 olduğu görülmektedir. Bu değer 0,70'e eşit veya bu orandan büyük olması beklenir. (Büyüköztürk, 2012, s.126). Bu bulgu örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Yine tablodan Bartlett testine ilişkin Ki-kare değerinin $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu bulgu verilerin faktör analizi uygulanabilirliği olduğunu göstermektedir.

Yukarıdaki bulgulara dayanılarak 29 maddeden oluşan “İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerleri Kazandırması ile İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği”nin faktör yapısını ortaya koymak için « Principle Component » yöntemi kullanılmış ayrıca verileri daha iyi yorumlayabilmek ve birbirinden bağımsız gruplar oluşturabilmek için « Varimax » döndürme yöntemi uygulanmış ve bu bulgular Tablo 14’ te verilmiştir.

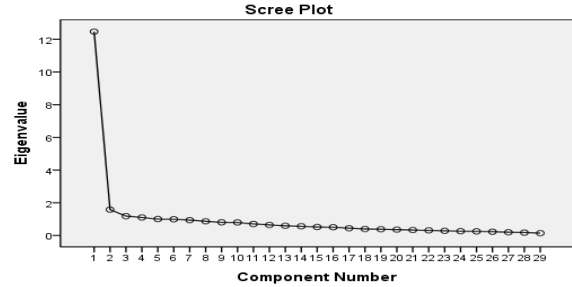
Tablo 14. İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel Değerlere Göre Yönetmesi ve Kazanımlar ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Yüklerin Kareler Toplamı			Döndürme Sonrası Yüklerin Kareler Toplamı		
Toplam	Varyansın %	Yığılmalı %	Toplam	Varyansın %	Yığılmalı %
12,469	42,997	42,997	6,701	23,106	23,106
1,579	5,445	48,442	4,295	14,810	37,916
1,182	4,077	52,519	3,643	12,564	50,480

1,102	3,799	56,317	1,444	4,979	55,459
1,004	3,462	59,779	1,253	4,320	59,779

Extraction Method: Principal Component Analizi

Aşağıda Grafik 2’de ScreePlot test sonucu verilmiştir

Şekil 2. ScreePlot Testi

Grafik incelendiğinde 5. faktörden sonra ani bir değişimin meydana gelmediği görülmektedir. Bu bulgulara dayanılarak veriler 5 faktörde toplanmış ve faktör yüklerine göre faktör dağılımını gösteren bilgi Tablo 16’ da verilmiştir.

Tablo 15. Maddelerin Faktörlere Göre Dağılımı ve Faktör Yükleri

	Döndürülmüş Bileşen Matrix				
	1.Bileş en	2.Bileş en	3.Bileş en	4.Bileş en	5.Bileş en
1.	.294	.250	.583	.197	-.025
2.	.659	.118	.460	.086	-.082
3.	.373	.288	.483	.215	-.276
4.	.213	.154	.071	.120	.761
5.	.718	.350	.080	-.057	.086
6.	.551	.348	.282	.082	-.112
7.	.681	.299	.108	-.001	-.022
8.	.399	.060	.681	-.015	-.034
9.	.010	-.009	.105	.732	.347
10.	.710	-.058	.195	.189	.213
11.	.686	.110	.428	.118	.085
12.	.491	.401	.374	.154	.144
13.	.765	.171	.344	-.003	.109
14.	.555	.528	.289	-.018	-.037
15.	.454	.468	.297	.121	-.094
16.	.070	.201	.625	.042	.202
17.	.243	.254	.066	.643	-.193
18.	.566	.420	.179	.214	.100
19.	.513	.349	.086	.156	.095

20	-.027	.537	-.358	.276	.187
21	.486	.351	.108	.243	.113
22	.613	.282	.237	.113	.098
23	.391	.366	.581	.020	.108
24	.157	.572	.348	.158	.086
25	.445	.555	.276	-.115	.230
26	.433	.500	.385	-.099	.261
27	.467	.513	.336	.061	.215
28	.353	.624	.410	.101	.074
29	.266	.710	.190	.076	-.075

Faktör analizinde faktör yüklerinin 0,30 ve üzerinde olması kabul edilebilir bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2002, s.124). Bu açıdan tüm maddelerin faktör yükü 0,30'un üstündedir. Bu bulgular ölçeğin yapı geçerliğinin uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo incelendiğinde 29 maddelik ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve kazanımlarla ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin “Adalet”, “Başarılı Olmak”, “Bilimsellik”, “Çalışkanlık”, “Dürüstlük”, “Eşitlik”, “Fedakârlık”, “İnsana Saygı”, “İşbirliği”, “Öz denetim”, “Öz saygı”, “Sadakat”, “Sorumluluk” maddeleri 1. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Örgütsel Etik ve Başarılı Olma*, “İyilikseverlik”, “Para”, “Tutumluluk”, “Uyum”, “Yaratıcılık”, “Yardımlaşma”, “Yeterlilik” ve “Zevk Alma” maddeleri 2. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Yönetim Etiği* “Açıklık”, “Bağımsızlık”, “Demokrasi”, “Laiklik” ve “Tarafsızlık” maddeleri 3. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Demokratiklik* “Dindarlık” ve “Otorite Sahibi Olmak” maddeleri 4. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *Otoriterlik*, “Bağlılık” maddesi ise 5. faktörü oluşturmaktadır. Bu faktörü oluşturan sorulara ilişkin *İşe Bağlılık* Faktör isimleri verilmiştir.

İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerlerin Kazanımı ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 16. İlkokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Okullarını Örgütsel Değerlere Göre Yönetmesi ve Bu Değerlerin Kazanımı ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

ÖLÇEK MADELERİ	\bar{X}	S	Anlamı
1) Açıklık	4,38	.987	Tamamen Katılıyorum
2) Adalet	4,45	1.010	Tamamen Katılıyorum
3) Bağımsızlık	4,20	1.127	Tamamen Katılıyorum
4)Bağlılık	3,87	1.212	Çok Katılıyorum

5) Başarılı Olmak	4,39	.952	Tamamen Katılıyorum
6) Bilimsellik	4,41	.950	Tamamen Katılıyorum
7) Çalışkanlık	4,44	.849	Tamamen Katılıyorum
8) Demokrasi	4,30	1.153	Tamamen Katılıyorum
9) Dindarlık	3,40	1.434	Çok Katılıyorum
10)Dürüstlük	4,44	1.005	Tamamen Katılıyorum
11) Eşitlik	4,43	1.070	Tamamen Katılıyorum
12) Fedakârlık	4,32	.999	Tamamen Katılıyorum
13) İnsana Saygı	4,46	.969	Tamamen Katılıyorum
14) İş birliği	4,33	1.056	Tamamen Katılıyorum
15) İyilikseverlik	4,25	1.092	Tamamen Katılıyorum
16) Laiklik	3,82	1.306	Çok Katılıyorum
17) Otorite Sahibi Olmak	3,84	1.228	Çok Katılıyorum
18) Özdenetim	4,25	1.059	Tamamen Katılıyorum
19) Özsaygı	4,30	1.027	Tamamen Katılıyorum
20) Para	3,70	1.275	Çok Katılıyorum
21) Sadakat	4,25	1.051	Tamamen Katılıyorum
22) Sorumluluk	4,47	.901	Tamamen Katılıyorum
23) Tarafsızlık	4,31	1.107	Tamamen Katılıyorum
24)Tutumluluk	4,16	1.070	Çok Katılıyorum
25)Uyum	4,28	1.087	Tamamen Katılıyorum
26) Yaratıcılık	4,29	1.078	Tamamen Katılıyorum
27) Yardımlaşma	4,42	.975	Tamamen Katılıyorum
28) Yeterlilik	4,27	1.074	Tamamen Katılıyorum
29) Zevk Almak	4,12	1.237	Çok Katılıyorum

Tablo incelendiğinde öğretmenler tarafından; “Bağlılık”, “Dindarlık”, “Laiklik”, “Otorite Sahibi Olmak”, “Para”, “Tutumluluk” ve “Zevk Alma” sorularına “Çok Katılıyorum” diğer tüm maddelere “Tamamen Katılıyorum” yanıtı verilmiştir.

Cinsiyetlerine Göre Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırılmaları ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerin kazanımı ile ilgili görüşler arasında ilişki olup olmadığını anlamak amacıyla ki kare testi uygulanmıştır.

Tablo 17. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri

Kazandırmaları ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Ölçek Maddeleri	Değer	S.d	P
1) Açıklık	9,031	4	.060
2) Adalet	4,692	4	.320
3) Bağımsızlık	11,137	4	.025
4)Bağıtlık	,812	4	.937
5) Başarılı Olmak	4,946	4	.293
6) Bilimsellik	8,495	4	.075
7) Çalışkanlık	4,517	4	.341
8) Demokrasi	3,492	4	.479
9) Dindarlık	7,826	4	.098
10) Dürüstlük	9,971	4	.041
11) Eşitlik	3,985	4	.408
12) Fedakârlık	7,296	4	.121
13) İnsana Saygı	5,565	4	.234
14) İş birliği	12,322	4	.015
15) İyilikseverlik	3,045	4	.550
16) Laiklik	15,570	4	.004
17) Otorite Sahibi Olmak	4,987	4	.289

18) Öz denetim	11,792	4	.019
19) Öz saygı	7,985	4	.092
20) Para	3,923	4	.416
21) Sadakat	3,876	4	.423
22) Sorumluluk	8,218	4	.084
23) Tarafsızlık	3,796	4	.434
24) Tutumluluk	12,251	4	.016
25) Uyum	5,215	4	.266
26) Yaratıcılık	10,542	4	.032
27) Yardımlaşma	18,550	4	.001
28) Yeterlilik	9,729	4	.045
29) Zevk Almak	7,669	4	.105

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerinin kazanımları ile ilgili ölçeğinin “Bağımsızlık”, “Dürüstlük”, “İşbirliği”, “Laiklik”, “Öz denetim”, “Tutumluluk”, “Yaratıcılık” “Yardımlaşma” ve “Yeterlilik” maddelerine ilişkin $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı iken diğer maddeler $p > 0.05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. İlişki bulunan sorulara dair ilişkinin nasıl olduğunu anlamak üzere aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur.

“Bağımsızlık” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: A.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	6(%4,9)	9(%7,4)	15(%12,30)	30(%24,60)	62(%50,80)	122(%100)
Erkek	3(%2,3)	7(%5,5)	21(%16,4)	14(%10,9)	83(%64,80)	128(%100)
Toplam	9(%3,6)	16(%6,4)	36(%14,4)	44(%17,6)	145(%58,0)	250(%100)

“Dürüstlük” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: B.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	1(%0,8)	6(%4,9)	13(%10,7)	23(%18,9)	79(%64,8)	122(%100)
Erkek	7(%5,5)	3(%2,3)	7(%5,5)	17(%13,3)	94(%73,4)	128(%100)
Toplam	8(%3,2)	9(%3,6)	20(%8,0)	40(%16,0)	173(%69,2)	250(%100)

“İşbirliği” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: C.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	5(%4,1)	10(%8,2)	15(%12,3)	28(%23,0)	64(%52,5)	122(%100)
Erkek	2(%1,6)	5(%3,9)	9(%7,0)	18(%14,1)	94(%73,4)	128(%100)
Toplam	7(%2,8)	15(%6,0)	24(%9,6)	46(%18,4)	158(%63,2)	250(%100)

“Laiklik” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: D.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	13(%10,7)	13(%10,7)	28(%23,0)	30(%24,6)	38(%31,1)	122(%100)
Erkek	10(%7,8)	7(%5,5)	13(%10,2)	31(%24,2)	67(%52,3)	128(%100)
Toplam	23(%9,2)	20(%8,0)	41(%16,4)	61(%24,4)	105(%42,0)	250(%100)

“Öz denetim” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: E.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	9(%7,4)	5(%4,1)	20(%16,4)	24(%19,7)	64(%52,5)	122(%100)
Erkek	1(%0,8)	2(%1,6)	15(%11,7)	32(%25,0)	78(%60,9)	128(%100)
Toplam	10(%4,0)	7(%2,8)	35(%14,0)	56(%22,4)	142(%56,8)	250(%100)

“Tutumluluk” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: F.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	4(%3,3)	9(%7,4)	24(%19,7)	31(%25,4)	54(%44,3)	122(%100)
Erkek	5(%3,9)	4(%3,1)	9(%7,0)	39(%30,5)	71(%55,5)	128(%100)
Toplam	9(%3,6)	13(%5,2)	33(%13,2)	70(%28,0)	125(%50,0)	250(%100)

“Yaratıcılık” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: G.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	7(%5,7)	6(%4,9)	18(%14,8)	29(%23,8)	62(%50,8)	122(%100)
Erkek	3(%2,3)	5(%3,9)	8(%6,3)	24(%18,8)	88(%68,8)	128(%100)
Toplam	10(%4,0)	11(%4,4)	26(%10,4)	53(%21,2)	150(%60,0)	250(%100)

“Yardımlaşma” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: H.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	4(%3,3)	7(%5,7)	15(%12,3)	31(%25,4)	65(%53,3)	122(%100)
Erkek	2(%1,6)	2(%1,6)	10(%7,8)	14(%10,9)	100(%78,1)	128(%100)
Toplam	6(%2,4)	9(%3,6)	25(%10,0)	45(%18,0)	165(%66,0)	250(%100)

“Yeterlilik” maddesine verilen yanıtla ilişkin oluşturulan tablo: I.

Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam
Kadın	4(%3,3)	8(%6,6)	22(%18,0)	24(%19,7)	64(%52,5)	122(%100)
Erkek	5(%3,9)	3(%2,3)	10(%7,8)	26(%20,3)	84(%65,6)	128(%100)
Toplam	9(%3,6)	11(%4,4)	32(%12,8)	50(%20,0)	148(%59,2)	250(%100)

Tablolar incelendiğinde erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere oranla ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerin kazanımı ile ilgili ölçeğin ilişki bulunulan sorularına yönelik daha olumlu görüşler ortaya koymuşlardır.

Mezun Olduğu Programa Göre Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri

Kazandırmaları ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin mezun olduğu programa göre ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin okullarını örgütsel değerlere göre yönetmesi ve bu değerlerin kazanımı ile ilgili görüşler arasında ilişki olup olmadığını anlamak amacıyla ki kare testi uygulanmıştır.

Tablo 18. Mezun Olduğu Programa Göre Yöneticilerin Okulları Değerlere Göre Yönetme ve Bu Değerleri Kazandırmaları ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	N	Ki Kare Değeri	S.d.	p		N	Ki Kare Değeri	S.d.	p		
S1	İlköğretim	4	18,709	20	0,541	S16	İlköğretim	4	14,904	20	0,782
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y. O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S2	İlköğretim	4	25,785	20	0,173	S17	İlköğretim	4	17,334	20	0,631
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
S3	İlköğretim	3	18,761	20	0,537	S18	İlköğretim	4	17,636	20	0,611
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			

S4	İlköğretim	4	14,379	20	0,811	S19	İlköğretim	4	15,743	20	0,732
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S5	İlköğretim	4	16,434	20	0,689	S20	İlköğretim	4	21,448	20	0,371
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S6	İlköğretim	4	13,815	20	0,84	S21	İlköğretim	4	16,972	20	0,655
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S7	İlköğretim	4	7,777	20	0,993	S22	İlköğretim	4	23,331	20	0,273
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S8	İlköğretim	4	20,77	20	0,411	S23	İlköğretim	4	14,863	20	0,784
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S9	İlköğretim	4	23,624	20	0,259	S24	İlköğretim	4	14,995	20	0,777
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S10	İlköğretim	4	11,387	20	0,936	S25	İlköğretim	4	15,947	20	0,72
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
	Eğitim Fakültesi	228					Eğitim Fakültesi	228			
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
Total	250	Total	250								
S11	İlköğretim	4				S26	İlköğretim	4			
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			

	Eğitim Fakültesi	228	14,228	20	0,819		Eğitim Fakültesi	228	12,805	20	0,886
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4					İlköğretim	4			
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
S12	Eğitim Fakültesi	228	16,838	20	0,663	S27	Eğitim Fakültesi	228	12,901	20	0,882
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4					İlköğretim	4			
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
S13	Eğitim Fakültesi	228	21,509	20	0,368	S28	Eğitim Fakültesi	228	15,972	20	0,718
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4					İlköğretim	4			
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
S14	Eğitim Fakültesi	228	20,883	20	0,404	S29	Eğitim Fakültesi	228	21,051	20	0,394
	Sertifika	1					Sertifika	1			
	Diğer	10					Diğer	10			
	Total	250					Total	250			
	İlköğretim	4					İlköğretim	4			
	Eğitim Enstitüsü	5					Eğitim Enstitüsü	5			
	Eğitim Y.O.	2					Eğitim Y.O.	2			
S15	Eğitim Fakültesi	228	17,112	20	0,646						
	Sertifika	1									
	Diğer	10									
	Total	250									

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin mezun olduğu programa göre ölçek maddeleri ile olan ilişkisi $p > 0.05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bir başka deyişle öğretmenlerin örgütsel olarak sorulara vermiş olduğu cevaplar mezun olunan programdan bağımsızdır.

Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Bireysel ve Örgütsel Değerlerin Karşılaştırılması

Öğretmenlerin sorulara vermiş olduğu bireysel ve örgütsel değerlerin karşılaştırılmasında sorulara verilen yanıtların toplam skoru üzerinden *t-test* istatistiği yapılmıştır.

Tablo 19. *Öğretmenlerin Bireysel Değerler ve Örgütsel Değerlere Göre Vermiş Oldukları Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tablo*

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t değeri	p
Bireysel	250	126,51	12,43	2,720	0,007
Örgütsel	250	122,52	19,56		

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin sorulara vermiş olduğu bireysel ve örgütsel değerler arasında farklılık vardır ve bu fark çok önemlidir. ($p < 0,05$)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara dayanılarak ilkokullarda yönetimin değerleri kazandırma düzeyleri ve bu süreçte yaşanan sorunların bireysel ve örgütsel olarak değerlendirilmesine ilişkin sonuç ve öneriler aşağıda verilmiştir.

Froese ve Xiao (2012) de örgütsel değerlerin okul kültürünü anlamlı düzeyde etkilediği ve değerleri kazandırmada etkili olduğu bulgularını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, araştırmamızın bulgularını tamamlayıcı nitelikte görülmektedir.

Öğretmenler yöneticileri, bireysel olarak etik olma, başarılı olma, yönetim etiğine uyma, özgüven, işe bağlılık, olgunluk ve demokratlık ilkeleri olumlu uygulama yönünde görüş bildirmiş ve çalıştıkları

kurumda örgütsel olarak bu ilkeleri taşıdıkları yönünde olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu sonuç (Yılmaz, 2007) sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin en yüksek katılım gösterdikleri maddenin “işlerin gizli kapaklı yapılması hoş karşılanmaz”, en düşük katılım gösterilen maddenin de “bireylere sahip oldukları konuma göre davranırım” maddeleri olduğu göz önüne alındığında, ilköğretim okullarında işlerin gizli kapaklı yapılmasından hoşlanılmadığı ve bunun yapılmadığı ancak az da olsa bireylere sahip oldukları konuma göre davranıldığı söylenebilir (Yılmaz, 2007). Gene araştırmada, Kılıç (2012) yaptığı nitel araştırmada, insanların sahip olduğu değerler ile hayatı anlamlandırdıkları, değerlerin hem bireysel hem de örgütsel düzeyde önemli olduğu bulgularına ulaşmıştır. Bu sonuçta bizim sonuçlarımıza uygun düşmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda erkek öğretmenler “Laiklik”, “Özsaygı” ve “Uyum” ilkelerinde kadın öğretmenlere oranla daha olumlu yönde görüşler ortaya koymuştur. Bu anlamda erkek öğretmenler bireysel ve örgütsel olarak öğretmenlerin çalıştıkları okul ile daha uyumlu, laik ve kendine özsaygısı bulunan bir tutum içerisinde olunması gerektiği görüşünü ortaya koymuşlardır (Demirtaş ve Ekmekyapar, 2012). Okul yöneticilerinin değerlere dayalı yönetim uygulamalarının 540 öğretmenler tarafından yüksek düzeyde algılandığı görülmektedir. Bu öğretmen algıları, onların okul yöneticilerinin değerlere dayalı yönetim uygulamalarına destek olacağına bir işaret olarak kabul edilebilir şekilde çıkan sonuçları araştırmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin kendi okullarının örgütsel değerlere göre yönetilme düzeyine ilişkin görüşleri arasında öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bununla beraber, öğrenim düzeyi yüksek olan öğretmenler okullarının örgütsel değerlere göre yönetilme durumuna ilişkin görüşlerinin ortalamasının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dağlı, Öter ve Öter, 2015). Bu sonuç araştırmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin mezun oldukları program farklılık gösterse de bireysel ve örgütsel olarak sorulara verilen yanıtlar bakımından bir fark olmadığı; bir başka deyişle mezun olunan programdan bağımsız bir şekilde öğretmenler “Bireysel Etiklik”, “Başarılı Olma”, “Yönetim Etiği”, “Öz Güven”, “İşe Bağlılık”, “Olgunluk ve Demokratlık” ilkelerine olumlu yönde görüş bildirmişlerdir.

Yapmış olduğumuz araştırma sonucunda öğretmenler kendi bireysel değerlerinin, çalıştıkları okulun örgütsel

etiği ile uyum içinde olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul müdürlerinin, örgütsel ve toplumsal değerleri, demokratik ilkeleri uygulamada daha dikkatle davranması ifade edilebilir. Bu bağlamda yöneticiler öğretmenleri kararlara katmalı, açık olmalı, yöneticilerle ilişki kanalları açık olmalı, okulda güven tesis edilmeli, demokratik ve tarafsızlık ilkelerine uyulmalı bunun okul ve öğretmen başarısına sağlayacağı katkı unutulmamalıdır.

Bu çalışmanın ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde uygulanması da tavsiye edilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinde gerçekleştirme derecesinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Altay, E. (1971). *Yeni sosyoloji*. Ticaret ve turizm yüksek öğretmen okulu yayınları: Ankara.
- Başal, H. A. (2003). *Gelişim ve psikoloji: Nasıl mutlu bir çocuk yetiştirebiliriz?* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimleri için veri analizi el kitabı istatistik araştırma deseni-SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Carbone, P. F. (1991). Perspectives on values education. *The Clearing House*, 64, 290-292.
- Çüçen, A. K. (2001). *Felsefeye giriş*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Demirtaş, Z., & Ekmekyapar, M. (2012). İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlere dayalı yönetim uygulamalarının okul kültürüne etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 18, 523-554.
- Dewey, J. (1995). *Eğitimde ahlak ilkeleri* (Çev. F. Oğuzkan) Ankara: Şafak Matbaası.
- Etzioni, A. (1998). How not to discuss character education. *Phi Delta Kappan*, 79, 446-449.
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji nedir ?* (Çev. N. Çelebi). Konya Selçuk Üniversitesi: Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını.
- Fichter, J. (2004). *Sosyoloji nedir?* (Çev. N. Çelebi). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Froese, F. J., & Xiao, S. (2012). Work values, job satisfaction and organizational commitment in China. *The International Journal of Human Resource Management*, 23, 2144-2162.
- Gökçe, O. (1994). Türk gençliğinin sosyal ve ahlaki değerleri. *Ata Dergisi*, 1, 25-30.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30, 169-202.
- İçli, G. (2005). *Sosyolojiye Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kılıç, F. (2012). *Ortaöğretim okulları yöneticilerinin değerlerle yönetime ilişkin algıları* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi: Elazığ.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyoloji ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyoloji ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Leming, J. (2000). Tell me a story: An evaluation of a literature-based character education program. *Journal of Moral Education*, 29, 413-427.
- Lickona, T. (1991). *Educating for character (How our schools can teach respect and responsibility)*. New York: Bantam Books.
- Mehmetoğlu, U. (2006). *Gençlik, değerler ve din: Küreselleşme, ahlak ve değerler*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Dağlı, A., Öter, Ö, M., & Öter, S. (2015). Anadolu liselerinin örgütsel değerlere göre yönetilme düzeyi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 216-242.
- Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Veugelers, W. (2000). Different ways of teaching values. *Educational Review*, 52, 37-46.
- Yılmaz, K. (2007). İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin değerlere göre yönetim ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 639-664.
- Demirtaş, Z., & Ekmekyapar, M. (2012). İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlere dayalı yönetim uygulamalarının okul kültürüne etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18, 523-544.

Teacher Opinions about Primary School Administrators' Management of Their Schools by Organizational and Social Values and Acquisition of These Values

Ahmet AKBABA, Ferdi SOYCAN

Key Words:

1. Values
2. Social values
3. Organizational values
4. Primary school
5. Organization

Abstract

The purpose of this research is to reveal opinions of teachers about primary school administrators' management of their schools by organizational and social values and acquisition of these values. The research is a descriptive study that is one of the methods of qualitative research. "The scale of administrator and teacher opinion" developed by researcher was used as a data collection. The universe of the study was composed of 79 primary schools in Van city center and the sample of the study was composed of 250 teachers chosen from 25 primary schools by lot. The obtained Data were analyzed using SPSS package. As a result of the study research, it was concluded that teachers think administrators implement positively the principles of success, conformity of administration ethics, self-confidence, work commitment, maturity and democracy; compared to female teachers, male teachers lean towards such principles as secularism, self-esteem and accordance that administrators implement. It was also concluded that teachers' own personal values were in accord with the values of schools that they work.